

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

KALEVAGATAN 6 - HELSINGFORS
Telefon (växel) 64 25 11 Postgiro 120811
Affärsbankerna Andelskassorna Sparbankerna konto 5041

Cirkulär nr 13/65

10.12.1965

Till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet i enlighet med lagarna om pension för arbetstagare

Ärende: i början av nästa år i kraft
trädande ändringar i arbets-
pensionslagarna och -förord-
ningarna

Riksdagen har slutbehandlat regeringens proposition med förslag till lagar angående ändring av lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden. De föreslagna lagtexterna har godkänts som sådana. Lagarna torde fastställas och publiceras i författningssamlingen ännu under innevarande december, varvid de träder i kraft i början av nästa år. Deras ordalydelse framgår av den kopia av regeringspropositionen, som distribuerades till pensionsanstalterna den 3 sistlidna november. Pensionsskyddscentralen har ingett till socialministeriet förslag till ändringar av verkställighetsförordningarna. De föreslagna ändringarna, vilka likaså skulle träda i kraft i början av nästa år, framgår av bilaga till detta cirkulär. För att underlätta tillämpningen av de nya stadgandena och för att åvägabrunga en enhetlig praxis har Pensionsskyddscentralen beslutat ge följande anvisningar.

A. Ändringarna rörande APL:s tillämpningsområde

Enligt de nya stadgandena i 1 § 1 mom. 2 punkten APL berör frågan om arbetsförhållandes hörande till lagens krets av, huruvida arbetsförtjänsten kan uppskattas utgöra i medeltal minst 180 mark i månaden. Arbetsförhållande, där den regelbundna arbetstiden utgör minst 20 timmar i veckan, faller likväl under lagen

oberoende av arbetsförtjänstens belopp. Vid den regelbundna arbetstiden bör fästas uppmärksamhet endast i de fall, då medelarbetsförtjänsten per månad uppskattas till lägre än 180 mark, och även härvid endast, då den regelbundna arbetstiden kan bestämmas. Är det fråga om sådant arbetsförhållande, i vilket arbetstiden inte kan preciseras, såsom fallet i allmänhet är beträffande gårdsskarlars, tidningsutbärars, hemarbetares och många städerskoers arbetsförhållande, får den regelbundna arbetstiden icke bestämmas genom uppskattning, utan då är den regelbundna arbetsförtjänsten ensam avgörande.

Beträffande uppskattning av arbetsförtjänsten stadgas i den föreslagna nya 1 a § APF. Till grund för uppskattningen lägges medellönen under de fyra första månaderna från arbetsförhållandets början. Lönen bestämmes härvid enligt samma grunder, som vid uträkning av den pensionsgrundande lönen. Den så erhållna medellönen anses fortfarande uppgå till samma belopp ända till utgången av det år, under vilket sagda fyra månaders tidsperiod utgått. Har alltså medellönen under de fyra första månaderna stigit till den i lagen stadgade gränsen, uppfyller arbetsförhållandet förutsättningarna för hörande till lagens tillämpningsområde ända till följande årsskifte, även om den faktiska medellönen senare skulle visa sig vara mindre än gränsbeloppet. Därefter anses medelarbetsförtjänsten under varje kalenderår vara lika stor som den faktiska medellönen under föregående kalenderår.

Ovan sagda gäller arbetsförhållande, där det inte inträffat ändringar i arbetsavtalets villkor, som inverkar på lönen. Har sådan ändring inträffat, företas ny uppskattning, varvid till grund lägges den faktiska medellönen under fyra månader omedelbart efter ändringen. Ny uppskattning behövs i de fall, då arbetsförhållandet inte enligt den tidigare uppskattningen fallit under lagen. Detsamma är fallet, då lönen till följd av ändringen minskats och arbetsgivaren överväger anmälan om, att arbetsförhållandet inte mera tillhör lagens tillämpningsområde. Då ny uppskattning företas, anses den till grund lagda medellönen fortfarande uppgå till samma belopp ända till följande årsskifte. Härvid tillämpas alltså samma regel som då den första uppskattningen gjordes. När sedan medelarbetsförtjänsten för följande kalenderår uppskattas, beaktas givetvis icke lön som erhållits, innan arbetsvillkoren ändrades.

Den på förenämnda sätt uppskattade arbetsförtjänsten är avgörande i fråga om arbetsförhållandets hörande till lagens tillämpningsområde. Vid bestämmande av den pensionsgrundande lönen beaktas däremot den faktiska arbetsförtjänsten.

Det gränsbelopp för arbetsförtjänsten, som berättigar till hörande under lagen, är bundet vid löneindex, likväl så att en ändring av gränsen förutsätter ut-

tryckligt beslut av socialministeriet. Gränsen behöver sålunda inte ändras varje gång löneindex undergår ändring. Det stadgade gränsbeloppet, 180 mark, motsvarar det för år 1966 fastställda löneindextalet 142.

De nya stadgandena skall tillämpas på sådana arbetsförhållanden, som fortgår den 1. 1. 1966 eller börjar därefter. Har arbetsförhållandet upphört före nämnda dag, faller det på grund av ändringen inte mera under lagen. Detsamma gäller sådan arbetstagares arbetsförhållande, som fyllt 65 år före den 1. 1. 1966.

Vid avgörande av frågan, huruvida arbetsförhållande, som fortgår den 1. 1. 1966, skall falla under lagen, skall, därest icke stadgandet rörande arbetstiden blir tillämpligt, medelarbetsförtjänsten för år 1966 uppskattas på basen av lönen under år 1965. Vid uträkning av denna lön tillämpas de grunder, som stadgas i 7 § 3 mom. APL i dess nya lydelse. Även ersättning, som erhållits för nöd- och övertidsarbete skall alltså beaktas och naturaförmånerna uppskattas i enlighet med de grunder som gäller vid förskottsuppbörd av skatt.

Kommer arbetsförhållande, som fortgår den 1. 1. 1966, att på grund av ändringen tillhöra lagens tillämpningsområde, beaktas den tidigare tjänstgöringstiden såsom pensionsberättigande till den del, arbetsförhållandet med tillämpning av ovan beskrivna stadganden skall anses oavbrutet ha uppfyllt de nya villkoren för hörande till lagens tillämpningsområde. Vid tillämpning av stadgandet rörande arbetsförtjänsten får 180 marks beloppet härvid inte minskas, fastän löneindex under tidigare år varit lägre. Det är meningen, att grunderna för beräkning av premierna ändras så, att arbetsgivaren icke påförs särskild premie för den del av pensions-skyddet, som för arbetstagaren skall anordnas retroaktivt, utan för den del av pensionen, som grundar sig på tjänstgöring före lagändringen, svarar pensionsanstalterna gemensamt i enlighet med 12 § 1 mom. 4 punkten APL.

B. De nya stadgandena i APL rörande arbetsförhållandes upphörande

Jämligt 2 § 2 mom. APL i dess nya lydelse anses arbetsförhållande ha upphört vid utgången av den dag, för vilken senast erlades lön, innan arbetsförhållandet bröts eller, då fråga är om invalidpension, innan invaliditeten inträdde. Det bör observeras, att den sista dagen, för vilken erlades lön, innan invaliditeten inträdde, utgör tidpunkt för arbetsförhållandets upphörande endast, då det är fråga om invalidpension på grund av denna invaliditet. Har arbetsförhållandet inte brutits enligt lagen om arbetsavtal och återvänder arbetstagaren efter tillfrisknandet till sitt

tidigare arbete, anses, då pension senare beviljas i anledning av ett nytt pensionsfall, arbetsförhållandet ha fortgått oavbrutet.

Ovan nämnda stadgande skall tillämpas på de fall, där arbetsförhållandet brutits eller invaliditeten inträtt den 1.1.1966 eller senare. Har härvid likväl tiden, för vilken senast erlagts lön, gått till ända år 1965 eller tidigare, kan verkningarna av det nya stadgandet inte utsträckas till tiden före stadgandets ikraftträdande, utan i sådana fall bör arbetsförhållandet anses ha upphört den 31.12.1965.

Samma 2 § 2 mom. APL innehåller stadganden också för det fall, att de i 1 § 1 mom. 2 punkten avsedda förutsättningarna för arbetsförhållandets i örande under lagen upphör att vara för handen medan arbetsförhållandet ännu fortgår. Arbetsförhållandet upphör då att höra till lagens tillämpningsområde den dag, arbetsgivarens meddelande om ändringen inkommit till pensionsanstalten. Gör arbetsgivaren inte sådan anmälan, t. ex. emedan ändringen endast skulle bli tillfällig, hör arbetsförhållandet fortfarande under lagen. Då meddelandet inkommer, bör pensionsanstalten granska, att grunden för meddelandet på basen av de givna uppgifterna är riktig. Uppstår oklarhet om, huruvida arbetsförhållandet fortfarande skall anses falla under lagen, kan arbetsgivaren, arbetstagarer eller pensionsanstalten hänskjuta ärendet till Pensionsskyddscentralen för avgörande.

Anordnas pensionsskyddet på grund av försummelse eller av annan orsak först efter det de i 1 § 1 mom. 2 punkten avsedda förutsättningarna för arbetsförhållandets hörande under lagen upphört att vara för handen, har arbetsgivaren inte tidigare heller anmält om ändringen till pensionsanstalten. På dylika fall kan ovan beskrivna stadgande inte tillämpas, utan man måste då gå till väga som om anmälan hade gjorts, då ändringen inträffade, ifall arbetsgivaren vid pensionsskyddets anordnande inte meddelar som sin önskan, att arbetsförhållandet kvarstår under lagen även efter ändringen.

Har arbetsförhållande, som tidigare uppfyllt förutsättningarna i 1 § 1 mom. 2 punkten APL, på grund av meddelande av arbetsgivaren lämnats utanför lagens tillämpningsområde, och uppfyller arbetsförhållandet senare ånyo dessa förutsättningar, förfäres som om ett nytt arbetsförhållande då hade börjat. Från tidpunkten för den nya ändringen räknas då bl. a. fyra månaders väntetiden. Stadgandet ger ledning också för avgörande av frågan, huru väntetiden skall räknas, då arbetsförhållandet inte genast från början uppfyllt sagda förutsättningar, utan kommer första gången att höra under lagen först vid en senare tidpunkt. Även i detta fall räknas väntetiden från den tidpunkt, då de stadgade förutsättningarna begynte att vara för handen.

C. Ändringen av begränsningarna för användande av pensionsstiftelse

Enligt det nya stadgandet i 3 § 1 mom. APL erfordras för anordnande av pensionsskydd i pensionsstiftelse, att till stiftelsens verksamhetskrets kommer att varaktigt höra minst 50 arbetstagare. På de stiftelser, som före den 1.1.1966 antecknats i pensionsstiftelseregistret, tillämpas likväl de tidigare stadgandena i 3 § 1 mom. APL. På grund av lagändringen har föreslagits motsvarande justering av 2 § APF. Samtidigt har föreslagits, att den där angivna tidsperioden om sex månader förkortas till fyra månader, vilket motsvarar de tidigare i APL gjorda ändringarna rörande väntetiden.

D. Ändringarna av begränsningsstadgandena och stadgandena rörande full invalidpension

Stadgandena i 4 § 4 mom. APL och 5 § 3 mom. KAPL har ändrats så, att de endast kan tillämpas på arbetsförhållanden, som begynt under en tidsrymd av ett år omedelbart före invaliditetens inträde. Dessutom har stadgandet i APL ändrats också i det hänseendet, att för dess tillämpning nu erfordras sjukdomens, lytets eller skadans förhandenvaro redan vid arbetsförhållandets början. Dessa s.k. begränsningsstadganden inverkar förhindrande på spekulation. Vid tillämpning av dem avskiljs också sådana arbetsförhållanden, som börjat först sedan arbetstagaren insjuknat och i vilka löneförmånerna därför vanligen är sämre än tidigare. I detta hänseende inverkar begränsningsstadgandena förbättrande på arbetstagarens pensionsskydd.

Sistnämnda förmånliga inverkan på pensionsskyddet framträder accentuerat genom den ändring, som gjorts beträffande stadgandena i 6 § 3 mom. APL. För att arbetstagaren skall få tillgodoräkna sig såsom pensionsberättigande tjänstgöringstid också tiden från invaliditetens början till uppnåendet av pensionsåldern, erfordras inte mera, att insjuknandet skett, medan det pensionsberättigande arbetsförhållandet fortgått. Den enda förutsättningen är nu, att invaliditeten inträtt innan ett år förflutit från det pensionsberättigande arbetsförhållandets upphörande. Regeln kommer sålunda att vara den, att om arbetstagaren fortsatt att arbeta ända tills han blivit arbetsoförmögen, är han berättigad till full invalidpension oberoende av, om han varit länge sjuk och om han under den senaste tiden före invaliditetens början bytt arbetsplats.

I 6 § 3 mom. APL har också gjorts den ändringen, att den framtida tjänst-

göringstiden räknas från invaliditetens början även om arbetsförhållandet upphört tidigare.

I 7 § 1 mom. KAPL har vidmakthållits kravet på, att arbetstagaren för tjänat det stadgade gränsbeloppet under en viss tidsperiod omedelbart före insjuknandet. Tidsperioden har nu förlängts till ett och ett halvt år. Dessutom har från stadgandet slopats begränsningen, att den framtida lönen räknas först från det, arbetstagaren fyllt 23 år. Vid bestämmande av den framtida lönen anses han årligen för tjäna det i lagen stadgade gränsbeloppet, därest han inte under något kalenderår för tjänat mera i KAPL-arbeten.

I 6 § 5 mom. APL och 7 § 3 mom. KAPL har införts kollisionsnormer för sådana fall, då arbetstagaren skulle vara berättigad att få till godo den framtida tjänstgöringstiden eller lönen på grund av två eller flere arbets- eller tjänsteförhållanden. Som regel gäller då, att den framtida tjänstgöringstiden eller lönen räknas endast till det senast upphörda arbets- eller tjänsteförhållandet. Har dessa likväl fortgått parallellt under så lång tid, att arbetstagaren på grund av vardera blivit berättigad till fullständigt invalidpensionsskydd innan någotdera upphörde, räknas den framtida tjänstgöringstiden eller lönen till dem vardera. I APL innebär detta, att det pensionsberättigande arbetsförhållandet måste ha fortgått parallellt med det andra arbets- eller tjänsteförhållandet minst fyra månader. KAPL-arbetena sammanräknas vid tillämpning av dessa stadganden, och om arbetstagaren i sådana arbeten före insjuknandet förtjänat minst det i 7 § 1 mom. avsedda gränsbeloppet, medan han samtidigt stod i annan lag - t. ex. APL eller KTAPL - underställt och till fullständigt invalidpensionsskydd berättigande arbets- eller tjänsteförhållande, får han utan hinder av pensionsskyddet enligt den andra lagen tillgodoräkna sig också den framtida lön, som avses i 7 § 1 mom. KAPL.

De nya stadgandena rörande invalidpension skall tillämpas på sådana fall, där invaliditeten begynt den 1.1.1966 eller senare. Här invaliditeten inträtt tidigare, tillämpas de gamla stadgandena oberoende av, om pensionsansökningen avgörs eller pensionen t. ex. på grund av försenad ansökan börjar först sedan de nya stadgandena trätt i kraft.

E. De nya stadgandena rörande den pensionsgrundande lönen

Stadgandena i 7 § APL rörande den pensionsgrundande lönen har helt förnyats. Paragrafens 1 och 2 mom. blir tillämpliga första gången år 1967, varför de

kan förbigås i detta sammanhang. Detsamma gäller den föreslagna ändringen av 7 § 1 mom. APF.

Enligt 7 § 3 mom. APL i dess nya lydelse bestämmes arbetsförtjänsten vid uträkning av den pensionsgrundande lönen enligt samma grunder, som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt. Härvid tas likväl icke i beaktande semesterersättning, som skall erläggas vid arbetsförhållandes upphörande. Stadgandet innebär, att med lön avses med nämnda undantag detsamma som enligt 4 § lagen om förskottsuppbörd och att vid uträkning av den pensionsgrundande lönen beaktas också ersättning för nöd- och övertidsarbete. Även naturaförmånernas penningvärde bestämmes enligt enahanda grunder som vid förskottsinnehållning av skatt. Dessutom stadgas i 7 § 3 mom. APL, att om ersättning för arbete avtalats att helt eller delvis utgå i form av betjäningssavgift eller frivilliga gåvor av allmänheten, anses jämväl av dessa erhållen inkomst såsom i den pensionsgrundande lönen ingående arbetsförtjänst. Enligt 7 § 3 mom. APF i dess föreslagna nya lydelse beaktas betjäningssavgifter och frivilliga gåvor till samma belopp som i den senast verkställda beskattningen, därest inte annan tillförlitlig utredning om deras belopp förebringas.

Ovan nämnda stadganden rörande lönebestämningsgrunderna tillämpas vid uträkning av pensionsgrundande lön första gången på sådana arbetsförhållanden, där arbetstagaren uppnått pensionsåldern år 1966 eller, ifall arbetsförhållandet upphört innan pensionsåldern uppnåts, där arbetsförhållandet upphört den 1.1.1966 eller därefter. I dessa fall skall alltså den pensionsgrundande lönen också till den del, under år 1965 erhållen arbetsförtjänst beaktas, uträknas med tillämpning av de nya lönebestämningsgrunderna.

I 7 § 2 mom. APF har föreslagits att införas ett stadgande, som gäller det fall, då arbetsförhållandet fortgått, sedan arbetstagaren uppnått pensionsåldern. Då anses arbetsförtjänsten under det år pensionsåldern uppnåddes fördela sig på tiden före och efter pensionsålderns uppnående i samma förhållande som motsvarande tjänstgöringstid under samma år. Stadgandet tillämpas på de arbetsförhållanden, i vilka arbetstagaren uppnått pensionsåldern den 1.1.1966 eller senare.

F. De nya stadgandena rörande uträkning av tidsperioders längd

De gällande stadgandena i 6 § APF har föreslagits att ersättas med nya, som gäller alla tidsperioder, som skall uträknas vid tillämpning av APL. Enligt dessa anses i varje kalendermånad ingå 30 dagar och kalendermånadernas längd ut-

jämnas så, att den sista dagen i månaden och under skottår även den nästsista dagen i februari anses som den 30. dagen i månaden. Vid uträkning av tidsperiods längd i månader divideras de däri ingående dagarnas antal med 30. Stadgandens tillämpning framgår av de exempel, som följer som bilaga till detta cirkulär.

G. Ändringarna rörande processuella stadganden

I 19, 20, 21 och 22 § APL har gjorts vissa ändringar, av vilka den viktigaste gäller grundbesvär över debitering av avgift. De träder i kraft den 1.1.1966, då de tillämpas även på tidigare anhängiggjorda ärenden, som ännu är under behandling. Grundbesvär kan, ifall tiden för deras anförande icke gått till runda, anföras även över avgifter, som påförts eller debiterats före den 1.1.1966, likväl med den begränsningen, att om utmätning av avgiften verkställts före nämnda dag, gäller i fråga om besvären vad tidigare varit stadgat i 22 § 1 mom. APL.

Stadgandena i 10 § 4 mom. KAPL har ändrats bl.a. så, att den tid, för vilken arbetspensionskassa kan påföra försumlig arbetsgivare försäkringspremier har förlängts till det löpande och de fem närmast föregående kalenderåren. Det nya stadgandet kan tillämpas också på försäkringspremier, som hänförs sig till tiden före den 1.1.1966, likväl med den begränsningen, att i stöd av det nya stadgandet inte kan påföras sådan försäkringspremie, som enligt de tidigare stadgandena var preskriberad vid lagändringens ikraftträdande.

I 12 § APF har föreslagits vissa ändringar, som gäller pensionsanstaltens behörighet. Enligt de nya stadgandena ankommer avgörandet av pensionsansökan och övriga uppgifter, som hänförs sig till pensionen, liksom hittills i första hand på den pensionsanstalt, där för arbetstagaren på grund av hans senaste APL-arbetsförhållande anordnats pensionsskydd, som uppfyller lagens minimivillkor eller, då fråga är om familjepension eller begravningsbidrag, där för arbetstagaren senast anordnats pensionsskydd, som omfattar förmån av detta slag. Berättigar emellertid det senaste arbetsförhållandet inte till ifrågavarande pension, har förenämnda pensionsanstalt rätt att avtala med den pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets arbetstagaren hört på grund av sitt senaste till ifrågavarande pension berättigande arbetsförhållande, om hänskjutande av pensionsansökningens avgörande och övriga uppgifter, som hänförs sig till pensionen, till sistnämnda pensionsanstalt. Under enahanda förutsättningar kan pensionsanstalt hänskjuta till annan pensionsanstalt enbart de senare uppgifterna, som hänförs sig till pensionen. Motsvarande ändring har föreslagits i 13 § KAPF.

Ovan nämnda stadganden i APF och KAPF kan tillämpas på alla ärenden, som är anhängiga hos pensionsanstalterna den 1.1.1966 eller därefter anhängiggörs. Även de senare uppgifter, som hänför sig till den 1.1.1966 under betalning varande pensioner, kan efter denna dag med tillämpning av stadgandena hänskjutas till annan pensionsanstalt. Pensionsskyddscentralen kommer i sinom tid att utfärda noggranna anvisningar angående stadgandenas tillämpning. Tills vidare har pensionsanstalterna skäl att begränsa hänskjutningsförfarandet till sådana fall, där det är uppenbart, att arbetstagaren icke heller efter ändringssökande blir berättigad till pension på grund av det arbetsförhållande, som hör till den hänskjutande pensionsanstaltens verksamhetskrets.

H. Övriga ändringar

I 6 § APL har gjorts vissa ändringar, som ovan lämnats oomnämnda. Det är fråga om rättelser och justeringar, som inte verkar ändrande på pensionsskyddets innehåll.

Dessutom har föreslagits ändringar i 1, 3 och 16 § APF. De påkallar inte närmare beskrivning.

I. Av lagändringarna påkallade praktiska åtgärder

Ändringen av APL:s tillämpningsområde förorsakar utredningsarbete för anordnande av pensionsskydd på grund av de arbetsförhållanden, som nu blir underställda lagen. Pensionsskyddscentralen förutsätter, att envar pensionsanstalt i skyndsam ordning ombesörjer, att saken blir omskött för de arbetstagares vidkommande, som är anställda hos arbetsgivare hörande till pensionsanstaltens kundkrets. I detta sammanhang kan det uppstå tolkningssvårigheter rörande frågan, huruvida en person skall anses vara i arbetsförhållande stående arbetstagare eller självständig företagare eller sådan förtroendemann, som inte står i arbetstagarställning. T. ex. ett företags direktionsmedlem kan icke på grund av detta uppdrag anses stå i arbetsförhållande. Det har också anförts en uppfattning, att disponent för en fastighet inte står i arbetsförhållande. Pensionsskyddscentralens ståndpunkt är den, att en disponent skall i detta avseende jämnställas med ett företags verkställande direktör, vilken enligt 2 § APL skall med där stadgade begränsningar anses vid tillämpning av lagen stå i arbetsförhållande. Uppstår oklarhet beträffande tillämpningsområdet, kan pensionsanstalten begära utlåtande av Pensionsskyddscentralen eller hänskjuta

ärendet till Pensionsskyddscentralen för avgörande.

Ändringarna i 7 § APL förutsätter, att vidkommande de arbetsförhållanden, som upphör nästa år, uträknas den pensionsgrundande lönen med beaktande av arbetsförtjänsten under år 1965 bestämd i enlighet med de nya stadgandena i 7 § 3 mom. Även under åren 1967 och 1968 skall vidkommande de arbetsförhållanden, som då upphör, arbetsförtjänsten för år 1965 beaktas så, som de nya stadgandena förutsätter. På grund härav bör redan i de i 3 § 1 mom. 2 punkten APF avsedda årsanmälningar, som görs nästa år, meddelas uppgifter om lönerna i enlighet med de nya stadgandena. Detsamma gäller de anmälningar om arbetsförhållandes upphörande, som görs nästa år. I sistnämnda anmälningar bör dessutom beaktas de nya stadgandena i 2 § 2 mom. APF.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tauno Jylhä

Heimer Sundberg

Bilagor:

- 1) De nya stadgandena i APF och KAPF sådana de är i det förslag, som inlämnats till socialministeriet; och
- 2) exempel rörande tillämpningen av de nya stadgandena.

Förordning angående ändring av förordningen om pension för arbetstagare

1 §.

Vid tillämpning av stadgandena i lagen om pension för arbetstagare på det pensionsskydd arbetsgivare anordnar för sig själv gäller angående pensionsskyddsförhållande, vad i lagen om pension för arbetstagare är stadgat om arbetsförhållande.

1 a §.

Vid uppskattning av den arbetsförtjänst, som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, lägges till grund den lön arbetstagaren i medeltal erhållit under fyra månader från arbetsförhållandets början, och arbetsförtjänsten anses fortfarande uppgå till detta belopp från nämnda tidpunkt till utgången av det kalenderår, under vilket sagda fyra månaders tidsperiod gått till ända. Under varje följande kalenderår anses arbetsförtjänsten i medeltal vara lika stor som den lön arbetstagaren i medeltal erhållit i ifrågavarande arbetsförhållande under det närmast föregående kalenderåret.

Ändras arbetsavtalets villkor så, att ändringen inverkar på lönen, göres i 1 mom. avsedd uppskattning ånyo, varvid till grund lägges den lön, som arbetstagaren i medeltal erhållit under fyra månader omedelbart efter ändringen. Vid uppskattning av arbetsförtjänsten i medeltal under det kalenderår, som följer på sistnämnda tidsperiod, beaktas endast lön arbetstagaren i medeltal erhållit under den tid de ändrade arbetsvillkoren varit i kraft.

2 §.

Antalet arbetstagare inom sådan pensionsstiftelses verksamhetskrets, som börjat sin verksamhet, anses varaktigt understiga vad i lagen om pension för arbetstagare stadgas, om antalet arbetstagare, vilkas arbetsförhållande fortgått minst fyra månader, icke vid utgången av de två senaste kalenderåren uppgått till minst det i sagda lag stadgade antalet, och därest det icke kan anses sannolikt, att sagda arbetstagens antal under de närmast följande fyra månaderna stiger till minst det stadgade antalet.

3 §.

Arbetsgivare bör med anlitande av pensionsanstaltens blanketter till anstalten anmäla

2) senast under februari månad, de lagen om pension för arbetstagare underställda arbetsförhållanden, som fortbestått vid utgången av föregående kalenderår; samt

6 §.

Vid uträkning av längden av tidsperiod anses i kalendermånad ingå 30 dagar. Kalendermånadernas längd utjämnas sålunda, att den sista dagen i månaden och under skottår även den nästsista dagen i februari anses som den 30. dagen i månaden.

Längden av tidsperiod i månader uträknas sålunda, att de däri i enlighet med 1 mom. ingående dagarnas antal divideras med trettio. Vid beräkning av till pension berättigande tjänstgöringstid lämnas härvid i produkten eventuellt ingående del av månad obeaktad.

7 §.

Vid uträkning av i 7 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda medelbelopp per månad divideras det sammanlagda beloppet av de i enlighet med 9 § samma lag justerade arbetsförtjänsterna med antalet dagar, som ingå i ifrågavarande tidsperiod, och produkten multipliceras med trettio.

Har arbetsförhållande fortgått, sedan arbetstagaren uppnått pensionsåldern, anses arbetsförtjänsten från kalenderårets början eller, därest arbetsförhållandet begynt senare, från arbetsförhållandets begynnelse till den dag pensionsåldern uppnåddes utgöra en lika stor del av den under året i arbetsförhållandet erhållna totalförtjänsten som sagda tidsperiod utgör av den tid arbetsförhållandet fortgått under samma år.

Betjäningsavgifter och frivilliga gåvor av allmänheten beaktas vid uträkning av pensionsgrundande lön till samma belopp som i den senast verkställda beskattningen, därest icke annan tillförlitlig utredning om deras belopp förebringas.

Socialministeriet må giva närmare anvisningar för uträkningen av den pensionsgrundande lönen.

12 §.

Pensionsansökan avgöres av den pensionsanstalt, där för arbetstagaren på grund av hans senaste lagen om pension för arbetstagare underställda arbetsförhållanden anordnats pensionsskydd, som uppfyller i sagda lag stadgade minimivillkor, eller, därest fråga är om familjepension eller begravningsbidrag, där för arbetstagaren senast anordnats pensionsskydd, som omfattar förmån av sagda slag. I förordningen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden stadgas, i vilket fall pensionsansökan avgöres av arbetspensionskassa. Pensionsanstalten avgör pensionsansökningen även till den del fråga är om i annan pensionsanstalt enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden anordnat pensionsskydd samt drager försorg om utbetalningen av hela pensionen och om övriga på pensionsanstalt ankommande uppgifter, som hänföra sig till pensionen. Angående gottgörelse för den del av pensionen, som skall bekostas av andra pensionsanstalter, stadgas i 16 §.

Pensionsanstalt, som avses i 1 mom., må, därest arbetstagaren på grund av sitt senaste till ifrågakommande pension berättigande arbetsförhållande, som är underställt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, tillhört annan pensionsanstalts verksamhetskrets, med dennas samtycke hänskjuta avgörandet av pensionsansökningen samt övriga på pensionsanstalt ankommande uppgifter, som hänföra sig till pensionen, till sistnämnda pensionsanstalt. Under enahanda förutsättningar må pensionsanstalt, sedan den avgjort pensionsansökningen, hänskjuta på pensionsanstalt ankommande senare uppgifter, som hänföra sig till pensionen, till annan pensionsanstalt.

Uppstår ovisshet om pensionsanstalts behörighet eller föreligger särskilt skäl, må pensionsskyddscentralen förordna den pensionsanstalt, på vilken i 1 mom. stadgade uppgifter ankomma. I sagda förordnande må icke sökas ändring. Pensions-skyddscentralen må även utfärda allmänna anvisningar angående tillämpningen av stadgandena i 1 och 2 mom.

Pensionsansökan anses inlämnad den dag den ingivits eller genom postens befordran inkommit till någon i lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden avsedd pensionsanstalt eller till pensionsskyddscentralen eller till av dessa för ändamålet bemyndigat ombud. Har ansökan i enlighet med ovanstående inlämnats till annan än i 1 mom. avsedd pensionsanstalt, skall ansökningen av denna vidarebefordras till vederbörande pensionsanstalt.

- 7 -

Pensionsanstalten skall, sedan nödiga utredningar erhållits, avgöra pensionsansökningen utan dröjsmål. Beslutet skall tillställas vederbörande med posten under uppgiven adress eller bevisligen delges honom.

16 §.

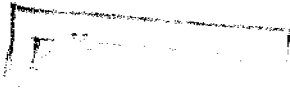
Pensionsanstalt skall före utgången av augusti månad varje år till pensionsskyddscentralen på av denna fastställd blankett lämna nödiga uppgifter för utredande av, huru pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för de under det föregående året utbetalade pensionerna fördelar sig. På grund av utredningen erlägger pensionsskyddscentralen åt pensionsanstalten gottgörelse för de pensionsomkostnader, som pensionsanstalten icke svarar för, och uppstår avgift av pensionsanstalterna för sina kostnader. Gottgörelsen och avgiften bestämmas i enlighet med de grunder, som på framställning av pensionsskyddscentralen fastställas av socialministeriet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1966.

Har likväl den tidsperiod, från vilken de i 7 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda kalenderåren skola väljas, utgått eller utgår den

1) innan denna förordning trädde i kraft, tillämpas på arbetsförhållandet 7 § förordningen om pension för arbetstagare i dess lydelse enligt förordning den 23 februari 1962 (133/62); eller

2) under år 1966, tillämpas på arbetsförhållandet i övrigt 7 § 1 mom. i dess lydelse enligt i 1 punkten nämnda förordning, förutom att arbetsförtjänsten beaktas i enlighet med 7 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Förordning
angående ändring av förordningen om pension för arbetstagare i kortvariga
arbetsförhållanden

13 §.

Pensionsansökan avgöres samt pensionens utbetalning och på pensionsanstalt ankommande övriga uppgifter, som hänföra sig till pensionen, ombesörjes, därest arbetstagaren icke vid upphörandet av det senaste pensionslagen underställda arbetsförhållandet eller därefter stått i arbetsförhållande, som är underställt lagen om pension för arbetstagare, av den arbetspensionskassa, vars verksamhetskrets arbetstagaren senast tillhört. I övrigt länder till efterrättelse, vad i 12 § 1, 2, 3 och 5 mom. förordningen om pension för arbetstagare är stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1966.

Exempel rörande tillämpningen av de nya stadgandena i APL och APF
=====

A. Arbetsförhållandes hörande till APL:s tillämpningsområde enligt 1 § 1 mom.
och 2 § 2 mom. APL

Arbetsförhållandet begynner den 14.1.1966. Den i enlighet med 7 § 3 mom. APL bestämda arbetsförtjänsten under de fyra första månaderna eller för tiden 14.1.1966 - 13.5.1966 utgör 740 mk. Medelarbetsförtjänsten per månad utgör 1/4 av nämnda belopp eller alltså 185 mk. Arbetsförhållandet är sålunda underställt APL och kvarstår under lagen till utgången av år 1966 helt oberoende av, huru stor den faktiska arbetsförtjänsten är under detta år.

På basen av den faktiska medellönen under år 1966 avgöres, huruvida arbetsförhållandet faller under APL ännu under år 1967. I detta exempel förutsättes, att den faktiska medellönen varit 181 mk i månaden. Det antas ytterligare, att socialministeriet på grund av ändring av löneindex har höjt det i 1 § 1 mom. 2 punkten APL stadgade gränsbeloppet till 190 mk från början av år 1967. Då den faktiska medellönen för föregående år understiger nämnda gräns, har förutsättningarna för arbetsförhållandets hörande under lagen upphört att vara forhanden den 1.1.1967. Arbetsförhållandet kvarstår likväl inom lagens tillämpningsområde, tills arbetsgivaren gjort i 2 § 2 mom. APL avsett meddelande. Det inkommer till pensionsanstalten den 23.1.1967, och sagda dag skall arbetsförhållandet vid tillämpning av APL anses ha upphört.

Konstateras det vid årsskiftet 1967/1968, att den faktiska medellönen under år 1967 överstiger det gränsbelopp, som gäller för år 1968, blir arbetsförhållandet ånyo underställt lagen den 1.5.1968 eller sedan det räknat från den 1.1.1968 fortgått den stadgade väntetiden. Vid uträkning av tjänstgöringstiden beaktas givetvis också väntetiden.

B. Arbetsförhållandes upphörande i enlighet med 2 § 2 mom. APL

Arbetstagaren har erhållit lön till den 18.12.1965, men hans arbetsförhållande fortgår ännu i den mening, som avses i lagen om arbetsavtal. Han blir arbetsoförmögen den 15.2.1966. Vid tillämpning av APL skall arbetsförhål-

landet i enlighet med lagens 2 § 2 mom. anses ha upphört vid utgången av den dag, för vilken åt arbetstagaren senast erlades lön, innan invaliditeten inträdde. Då verkan av sagda stadgande begränsar sig till tiden från lagens ikraftträdande, anses arbetsförhållandet i detta fall ha upphört den 31.12.1965. Sålunda bestämmes bl.a. den pensionsberättigande tjänstgöringstidens utgång efter denna tidpunkt. Den s.k. framtida tjänstgöringstiden räknas i enlighet med 6 § 3 mom. APL från invaliditetens inträde eller alltså från den 15.2.1966.

Samma arbetstagare, vars arbetsförhållande fortgått i lagens om arbetsavtal bemärkelse hela den tid, han åtnjöt invalidpension, blir åter arbetsför och återvänder till sitt tidigare arbete den 19.3.1967. Den 27.5.1968 blir han ånyo arbetsoförmögen på grund av en annan sjukdom. Vid beviljande av invalidpension anses arbetsförhållandet också i APL:s bemärkelse ha fortgått oavbrutet ända till den dag, för vilken han senast erhöll lön, innan den nya invaliditeten inträdde. På saken inverkar alltså inte, vilken dag arbetsförhållandet ansågs ha upphört vid beviljandet av den tidigare invalidpensionen.

C. Uträkning av den pensionsberättigande tjänstgöringstiden i enlighet med 6 § APF

Det förfarande, som förutsättes i den föreslagna nya 6 § APF, påminner mycket om det sätt, på vilket räntetid räknas hos oss. Enligt stadgandet anses i varje kalendermånad ingå 30 dagar och månadens sista dag anses alltid vara den 30. dagen i månaden.

Exempel 1
=====

Arbetsförhållandet begynner den 13.2.1966 och upphör den 12.6.1966.

Liksom vid uträkning av räntetid kan man här använda två metoder, antingen samla ihop dagarna från de olika månaderna eller subtrahera dagarna i begynnelse-datumet från dagarna i slutdatumet.

Genom hopsamling erhålles

från februari	18 d
från mars	30 d
från april	30 d
från maj	30 d
från juni	12 d
sammanlagt	120 d = 4 mån.

Den pensionsberättigande tjänstgöringstiden är alltså 4 månader.
=====

Till samma resultat kommer man - och vanligen på enklare sätt - genom att använda subtraktionsmetoden. Härvid bör endast ihågkommas att både dagen för arbetsförhållandets begynnelse och dagen för dess upphörande skall medräknas, vilket beaktas genom att addera 1 dag till subtraktionens resultat.

$$\begin{array}{r} 1966 \text{ år } 6 \text{ mån. } 12 \text{ d} \\ - 1966 \text{ år } 2 \text{ mån. } 13 \text{ d} \\ \hline 3 \text{ mån. } 29 \text{ d} \\ \quad + 1 \text{ d} \\ \hline 3 \text{ mån. } 30 \text{ d} = 4 \text{ mån.} \end{array}$$

Exempel 2
=====

Arbetsförhållandet begynte den 19.10.1951 och upphörde den 31.5.1967.

I det följande utföres räkningarna enbart med användande av subtraktionsmetoden. Härvid bör som ordningsnummer för den sista dagen i månaden användas talet 30 oberoende av, huru många dagar månaden i verkligheten innehåller.

Tiden före APL:s ikraftträdande:

$$\begin{array}{r} 1962 \text{ år } 6 \text{ mån. } 30 \text{ d} \\ - 1951 \text{ år } 10 \text{ mån. } 19 \text{ d} \\ \hline 10 \text{ år } 8 \text{ mån. } 11 \text{ d} \\ \quad + 1 \text{ d} \\ \hline 10 \text{ år } 8 \text{ mån. } 12 \text{ d, varav hälften} \\ 5 \text{ år } 4 \text{ mån. } 6 \text{ d} \end{array}$$

Tiden från APL:s ikraftträdande:

$$\begin{array}{r} 1967 \text{ år } 5 \text{ mån. } 30 \text{ d} \\ - 1962 \text{ år } 7 \text{ mån. } 1 \text{ d} \\ \hline 4 \text{ år } 10 \text{ mån. } 29 \text{ d} \\ \quad + 1 \text{ d} \\ \hline 4 \text{ år } 10 \text{ mån. } 30 \text{ d} \end{array}$$

Föregående tider sammanlagt:

$$\begin{array}{r} 5 \text{ år } 4 \text{ mån. } 6 \text{ d} \\ + 4 \text{ år } 10 \text{ mån. } 30 \text{ d} \end{array}$$

$$9 \text{ år } 14 \text{ mån. } 36 \text{ d} = 10 \text{ år } 3 \text{ mån. } 6 \text{ d} = 123 \text{ mån. } 6 \text{ d}$$

Den pensionsberättigande tjänstgöringstiden är alltså 123 månader.

Exempel 3
=====

Arbetsförhållandet begynte den 28. 2. 1965 och upphörde den 31. 10. 1966.
Arbetstagaren har avtjänat värnplikt under tiden 5. 6. 1965 - 2. 3. 1966.

Även här användes subtraktionsmetoden. Den pensionsberättigande tjänstgöringstiden erhålles genom sammanräkning av de tider arbetsförhållandet pågick före och efter värnplikten.

Tiden före värnplikten:

1965 år	6 mån.	4 d
- 1965 år	2 mån.	30 d
	3 mån.	4 d
		+ 1 d
	3 mån.	5 d

Tiden efter värnplikten:

1966 år	10 mån.	30 d
- 1966 år	3 mån.	3 d
	7 mån.	27 d
		+ 1 d
	7 mån.	28 d

Förenämnda tider sammanlagt:

3 mån.	5 d
+ 7 mån.	28 d
10 mån.	33 d = 11 mån. 3 d

Den pensionsberättigande tjänstgöringstiden är alltså 11 månader.

Till samma resultat hade man kommit också genom att först räkna hela den tid arbetsförhållandet fortgått (28. 2. 65 - 31. 10. 66 = 20 mån. 1 d) och subtrahera härifrån värnpliktstiden (5. 6. 65 - 2. 3. 66 = 8 mån. 28 d).